

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت صحت عامه

پالیسی صحت محیطی برای افغانستان

ماه جون 2010

فهرست مندرجات

Error! Bookmark not defined.	اختصارات
Error! Bookmark not defined.	پیشگفتار
1.....	پس منظر
2.....	اساسات این پالیسی
3.....	3. پالیسی ملی صحت محیطی
Error! Bookmark not defined.	not defined.
Error! Bookmark not defined.	دیدگا
Error! Bookmark not defined.	هدف
Error! Bookmark not defined.	مقاصد
Error! Bookmark not defined.	اولویت های پالیسی
4. ابزار	پالیسی
Error! Bookmark not defined.	Bookmark not defined.
Error! Bookmark not defined.	شناسائی اضرار و ارزیابی خطرات
Error! Bookmark not defined.	اقدامات صحت محیطی
Error! Bookmark not defined.	نقش پالیسی سازی و نظارت وزارت صحت عامه
Error! Bookmark not defined.	قانون و اجرای آن
Error! Bookmark not defined.	افزایش آگاهی و اشتراک جامعه
Error! Bookmark not defined.	انکشاف منابع بشری
Error! Bookmark not defined.	تقویت اساسی
Error! Bookmark not defined.	سیستم های معلومات صحی محیطی
5. ساحات اولیه اقدامات صحت محیطی	
Error! Bookmark not defined.	
Error! Bookmark not defined.	کیفیت و موجودیت آب
Error! Bookmark not defined.	بهداشت
Error! Bookmark not defined.	کیفیت هوا
Error! Bookmark not defined.	مدیریت مواد فاضله جامد بشمول مواد فاضله مراقبت صحی و خطر ناک
Error! Bookmark not defined.	مصونیت غذایی

پیشگفتار :

پس منظر :

افغانستان سعی دارد تا از زمان جنگ ها و از هم گسیختگی های اجتماعی بیرون شود. در اکثر حوزه ها و ولسوالی ها بحران جنگ ها و از بی ثباتی اقتصادی - اجتماعی ادامه دارد. شاخص های صحتی در مورد مصابیت ها و وفیات گروپ های اولیه مردم در این ساخه به ضعیف ترین حالت باقی مانده است. این نتیجه توجه کم به اسباب امراض صحتی به اندازه که آنها انکشاف میکنند میباشد. توجه به اسباب مریض و معلولیت از طریق مداخلات صحت محیطی تا هنوز هم باید به صورت سیستماتیک آغاز شود. آب ، بهداشت ، برق و برطرف نمودن کثافات بصورت ابتدائی بوده و منحصر به نفوس اصلی مراکز است. جنگ ها باعث تخریبات زیربنا ها و سیستم های عامه شده است. اکثر تعمیر ها تخریب شده ، باقی مانده اند ، برق برهم خورده و سیستم اب تخریب شده اند ، سرک ها نامکمل و بدون حفظ و مراقبت باقی مانده اند. درجه بیکاری در سراسر کشور از درجه بلند فراتر رفته و همراه با محدودیت در ایجاد شغل در کوتاه مدت است. چون اعضای مختلفه جامعه سعی دارند تا زندگی بهتر را همراه با منابع محدود مالی ، دانش محدود و سطوح مهارت ها بسازند ، توجه کافی به روش های که خطرات فردی و اجتماعی را در نظر بگیرد در اکثر حالات ناشناخته و یا نادیده بوده است. که صدمات و امراض نتیجه ان است. روش های صحت عامه در حالت نادیده گرفتن است زیرا سکتور خصوصی برای انکشاف فعالیت های تجاری خویش بدون رهنمائی درست قانونی و رهنمود ها یا حمایت از دفاتر صحت عامه سعی دارند.

افغانستان به تعدادی از مسایل اساسی صحت محیطی مواجه است. بطور مثال آب آشامیدنی غیر مصون، ناکافی بودن تسهیلات بهداشتی، آب رو (ایکش) و تهیه آب، اداره نادرست مواد فاضله جامد و خطرناک ، ملوثیت های کمیاری، کیفیت پائین هوا و استفاده غیر صحتی غذا در تمام مراحل اکمال ، زخیره و انتقال و تشدید ان ذریعه روش های ضعیف صحتی میباشد .

نتایج سروی خلاهای میان دانش و روش های را بخصوص در جا های که مردم ضرورت ها را بیان میکنند ولی نمیتوانند روش های سفارش شده بهداشتی را از باعث عدم موجودیت اب و تسهیلات تعقیب نمایند. در سروی اخیر تخمین شده است که صرف 23% خانواده ها در افغانستان دسترسی به تهیه آب دارند که 43% در ساحات شهری و 18% در ساحات روستائی به تهیه آب اصلاح شده دسترسی دارند . یک مطالعه در سال 2001 ارائه میدارد که اسهالات باعث 30.5% وفیات اطفال کمتر از 5 سال و 40% وفیات اطفال 5 الی 9 سال شده است. سایر مطالعات شیوع اسهالات را در کشور بین 20 الی 50 فیصد میان اطفال کمتر از پنج سال³ ارائه کرده اند.

شاخص های اجتماعی در کشور منحصی یکی از پائین ترین شاخص های انکشاف یافته در جهان در رابطه به سطوح تعلیماتی ، درجه سواد ، سطوح مهارت های مسلکی ، فقر ، جنسیت و حقوق آزادی بشر شناسائی شده اند. در اکثر ساحات نه تنها انکشاف نیافته اند بلکه خرابتر هم شده اند. برگشت کننده گان و مهاجرت های داخلی مردم هم از قبل فشاربالای مراکز شهری از باعث فشار های بیشتر محیطی همراه با سکونت های با ستندرد پائین ، اداره مواد فاضله و استفاده منابع ایجاد کرده است. کیفیت پائین هوا در ساحات مزدحم و در تحت قواعد شهری در افغانستان باعث تاثیرات مربوطه عمده صحتی و اقتصادی بالای سیستم صحت شده است. حالا کاملاً دانسته شده است که اسباب عمده آلوده گی هوا در ساحات پرنفوس به افزایش استفاده از وسایط نقلیه ، کیفیت مواد سوخت ، تولید برق و به اندازه کم به مواد سوخت بخصوص برای آشپزی داخل خانه ارتباط دارد. کیفیت محیط را خرابتر نموده که سبب تاثیرات مختلفه صحتی مانند نفس تنگی ، انتانات حاد طرق تنفسی و انتانات چشم میگردد و ممکن به سقط های بنفسی نزد زنان حامله طوریکه تحقیقات جدید ارائه میکند ، کمک نماید.

مسکن گزینی غیر صحتی یک موضوعی که آلودگی هوا ، آب و بهداشت ، تصادم های خانگی و حالاتی که ناقلین ناشی امراض ساری را تشدید میدهد هم یکی از ساحات مورد علاقه وزارت صحت عامه است زیرا ساحات رهائشی مزدحم ، ساختمان های نادرست و ساحه کاری نامناسب از باعث فقر و عدم تطبیق قواعد و یا عدم قبول قواعد بالای صحت و بهزیستی فامیل های ساحات شهری و روستائی تاثیر دارد. جمع آوری مواد فاضله جامد و برطرف نمودن آنها کافی نیست . برعلاوه فاضله جات پراکنده و زباله دانی های کوچک معمولاً در شهر دیده میشود. کدام سیستم درست اداره مواد فاضله از باعث مراقبت های صحتی در شهر وجود ندارد. معمولاً مواد فاضله مراقبت صحتی منتن با فاضله جات جامد شهری مخلوط میگردد. و در زمین باز برطرف میگردد. برطرف نمودن غیر مسولانه مواد فاضله افزایش سطوح ناقلین ناشی از امراض را در بعضی ساحات افزایش میدهد. سرک های جدید سرعت ترافیکی افزایش میابد و بلترتیب باعث افزایش صدمات پیادروها میگردد. افغانستان اکثراً به خطرات مهمات منفجر نشده و موجودیت ابزار منفجر شونده از باعث ادامه تجربه خشونت های مدنی (داخلی) در کشور مواجه بوده است. جد اکثر وزارت صحت عامه قبلاً در مورد یورانیموم به مصرف رسیده و خطرات ضیانبار صحت محیطی از باعث استفاده از مهمات در بمباردمان ساحات روستائی اظهار نظر نموده است . نبود دانش در مورد اسباب امراض در ضعیف شدن شاخص ها صحتی کشور کمک میکند.

در چوکات فشار های زمانی و ظرفیت جذب هزینه و در محدوده کارمندان ماهر ، ساختار ، سیستم ها و ظرفیت منبع بشری دولت جدید مجدداً احیا میگردد. برعلاوه جامعه که خود از طریق حالت و تبعیض جنسیت از تعلیمات فراگیر و ارتباط درفراموشی و

محرومیت قرار دارند ، یک قوس سرنشیب را از روش های عملی ناشناخته شده قبلی و ترکیب موضوعات شامل صحت عامه و افراد تجربه میکنند.

موانع دیگری هم باید برای مسایل صحت محیطی مورد توجه قرار گیرد و محراق توجه کمک های تکنیکی نهاد های دونه در فراهم نمودن خدمات اساسی قرار گیرد تا تنقیص سریع مصابیت ها و وفیات اولیه را در گروپ های جامعه- مادران و اطفال بدست آید. این توجه منتج به نتایج عالی در سراسر کشور شده است. گرچه این هم در فرهنگ که متمرکز به فراهم نمودن مجموعه خدمات صحتی اساسی جهت رفع ضروریات صحت عامه وزارت صحت عامه منتج میگردد. در حکومت و مشخصاً در وزارت صحت عامه سیستم و پروسه های که جهت گرفتن این ضروریات و سیع هنوز هم باید انکشاف داده شود. بخصوص یک چوکات کاری عملی بین السکتوری برای دریافت و بسیج نمودن متخصصین که برای مراقبت، شناسائی مشکلات بصورت ستراتیژیک و عملی نیاز است و جواب ان باید شناسائی، استخدام و انکشاف داده شود. بر علاوه زمان نبود هزینه هم یک مانع بزرگ در این ساحه و در این زمان است.

در این سناریو و موانع وزارت خانه های مربوطه مختلف دولت افغانستان سعی دارند تا قوانین، پالیسی، ستراتیژی ها و پلان های تطبیقی و تقویت سیستم را انکشاف دهند تا به اولویت های کلیدی صحت عامه رسیده گی صورت گیرد. اسناد های مختلف دولت برای رهنمائی این پروسه با ارزش موجود است. تمام وزارت خانه ها به ستراتیژی ملی انکشافی افغانستان راجع میگردد که حاوی ستراتیژی سکتور صحت و تغذی همراه با پالیسی های مشخص سکتوری و ستراتیژی های که از اسناد اصلی نزول میکند، است.

2. اساس برای این پالیسی

کانفرانس ملل متحد در مورد محیط و انکشاف (UNCED) در ریودی جنریو در سال 1992 و کانفرانس ملل متحد در مورد مسکن گزینی بشر (هیئتات II) در استامبول سال 1992 پیام های مهم برای صحت و محیط داشت. ستراتیژی جهانی برای صحت و محیط که با همکاری نزدیک دفتر مرکزی و دفاتر ساحوی سازمان صحتی جهان انکشاف داده شده است توسط 46 اسامبله های صحت جهانی در سال 1993 مورد قبول قرار گرفته است. بعد از اسامبله صحت جهانی، WHA 46.20، دفتر ساحوی برای مدیریت شرقی (EMRO) یک ستراتیژی ساحوی برای صحت و محیط را تهیه کردند. این ستراتیژی توسط کمیته ساحوی مورد قبول قرار گرفته و اعضای کشور های عضو را وادار نمود تا ستراتیژی های ملی خویش را برای صحت و محیط تهیه نمایند.

ستراتیژی ملی انکشافی افغانستان (ANDS)، ستراتیژی ملی سکتور صحت و تغذی (HNSS) بیان میدارد که وزارت صحت عامه منحصت مسؤل مرکزی در همکاری با سایر وزارت خانه های مربوطه، دبیرتمنت ها و اداره ملی حفاظت محیط، روش جامع را در برطرف نمودن خطرات بالقوه صحتی فراهم و رهبری نماید. از باعث فقدان - شاخص های صحتی، حشرات ناقل، عدم تهیه اب کافی، بهداشت و روش های ضعیف حفظ الصحوی، مسایل امنیتی، عدم موجودیت پالیسی عامه در رابطه به مواد مضره (سگرت، آرد غنی نشده، نمک بدون آیودین) محلات نا مصون عامه، عدم کنترول از برطرف نمودن مواد فاضله، آلودگی هوا و سروصداها، روش های نا مصون استفاده دوا، دیزاین نادرست خانه ها، عدم مصونیت غذائی، سو استفاده از مواد و HIV حالت عمومی صحتی مردم افغان بصورت قابل ملاحظه ضعیف شده است.

همکاری مشخص وزارت صحت عامه در وکالت و حمایت از افزایش آگاهی و درک نتایج ناگوار بلقوه صحتی از باعث فکتور های محیطی مانند تهیه آب نامناسب، عدم تسهیلات کافی بهداشتی، اداره نادرست برطرف نمودن مواد فاضله جامد و مواد فاضله مراقبت های صحتی و سطوح بلند آلودگی هوا در میان سایر فکتور ها برای دولت، سایر دبیرتمنت های بین الوزارتی و سکتور عامه معروض به خطر میباشد.

ستراتیژی ملی انکشافی افغانستان بالای تهیه پالیسی ملی صحت محیطی (NEPH) کشور تاکید دارد و بالترتیب بالای ستراتیژی / ستراتیژی ها برای تطبیق و پلان های عملی مربوطه هم تاکید میکند. گرچه وزارت صحت عامه پالیسی ها و ستراتیژی های متعددی را جهت رهنمائی انکشاف سیستم صحتی ایجاد کرده است و اکثر این ستراتیژی ها حاوی رفرنس نفوس و شاخص های صحت عامه و مشخصاً اولویت های صحتی میباشد، ولی هنوز هم از محراق اولیه عرضه خدمات صحتی فاصله دارد. وزارت صحت عامه اصلاحات اولیه و تعیین اولویت ها را آغاز کرده و پیشرفت های مهم هم در سطح مرکز و هم در سطح ولایات صورت گرفته است. این اصلاحات شامل پروسه پلانگذاری ستراتیژیک بصورت Decentralize یا ساحوی میباشد که ولایات را قادر میسازد تا ظرفیت ها و نیازمندی های ولایت خود را شناسائی نمایند تا بصورت ملی ساحات اولیه صحتی را مورد توجه قرار دهد.

¹ بطور مثال پالیسی ملی صحت 2002 "ستراتیژی صحتی موقت 2003: پالیسی ملی صحت 2005-2009 و ستراتیژی ملی صحت 2005-2006" ستراتیژی ملی سکتور صحت و تغذی: مجموعه خدمات صحتی اساسی (BPMS)، ستراتیژی مجموعه خدمات اساسی شفاخانه (EPHS) و پالیسی انکشافی منابع بشری: ستراتیژی صحت باروری: ستراتیژی صحت اطفال و نوجوانان در میان سایرین

وزارت صحت عامه پالیسی صحت محیطی و به تعقیب آن ستراتیژی های را انکشاف خواهد داد تا مشخص بسازد که در کجا هستیم و چگونه میتواند از امراض یا خطرات ناشی از فکتور های ناگوار محیطی بصورت موثریت وقایه نمود. برعلاوه این وزارت رهنمود ها را در مورد روش های خوب صحت محیطی جهت حمایت از تغیر در محیط ساخته شده و سلوک فردی انکشاف و توزیع خواهد کرد.

اسناد مربوطه پالیسی:

صحت محیطی بمثابه یک بُعد خدماتی صحت عامه در ستراتیژی ملی انکشافی افغانستان (ANDS) واضیع گردیده است. نتایج متوقع از مقاصد ستراتیژیک قرار ذیل خواهد بود.

- آغاز پروگرام های بهبود محیط در شهر شامل جمع آوری کثافات (آشغال) و برطرف نمودن آن،
- ایجاد تاسیسات و تعیین پروسه ها برای جمع آوری و برطرف نمودن مواد فاضله از فابریکات کوچک در شهرها
- توسعه پروگرام های بهبود محیط شهری بشمول سیستم های فاضل آب و آغاز پروگرام های استفاده از آن
- ایجاد و تعیین نقش و مسولیت ها برای تعلیمات و آگاهی دهی در مورد محیط
- طرح پروگرام ها و پروژه ها جهت ارتقاء تعلیمات و آگاهی دهی در مورد محیط . (در بین همه در مورد صحت محیطی، حفظ الصحه شخصی، آلودگی هوا و آب ، فرسایش زمین، مباحثه در مورد بیودایفرستی، ارتقاء انرژی قابل تجدید و موثریت انرژی)
- شامل ساختن موضوعات محیط و صحت محیطی در کوریکولم درسی مکاتب، پوهنتون ها بمثابه مواد ضمیموی.
- یک مثال از اهمیت توجه بالای اسباب صحت و رفاه نامناسب دراستراتیژی ملی صحت و تغذی ارائه شده است: کنترول بهتر امراض غیر ساری از طریق تقویت مدیریت جامع و کم مصرف اقدامات وقایوی ، کنترول و تداوی. .
- انکشاف و نهادینه ساختن پلان تفصیلی آماده گی صحتی در سطوح ملی و ولایتی و تخصیص منابع مناسب برای پاسخ موثر و بموقع به حالات اضطراری طبیعی و ساخته دست انسان.
- تطبیق پروگرام های ارتقاعی و وقایوی که مشکلات عمده صحت عامه را در محراق توجه قرار دهد مانند منع مواد مخدر و استفاده از آن ، سگرت کشیدن ، HIV / ایدز ، کوری و حوادث ترافیکی
- افزایش آگاهی و درک از اثرات ناگوار صحتی بالقوه فکتور های محیطی مانند تهیه نامطلوب آب ، عدم تسهیلات کافی بهداشتی ، جمع آوری و برطرف نمودن ناکافی کثافات، مواد فاضله تسهیلات صحتی ، استفاده از غذای نامناسب و حفظ الصحه (شخصی) و میزان بلند آلودگی هوا.

3. پالیسی ملی صحت محیطی برای افغانستان

دیدگاه (Vision)

پالیسی ملی صحت محیطی یک چوکات کاری را برای اداره موضوعات صحت محیطی که افغانستان به آن مواجه است فراهم میسازد. برعلاوه این یک رهنا برای اداره مسایل بین السکتوری و هم اسباب اساسی خرابی محیط و برآورده ساختن مکلفیت های بین المللی میباشد.

{حضور افغانستان توانمند با ظرفیت رقابت منطقوی برای رسیدگی و اداره سالم چالش های صحت محیطی و مسایل بین السکتوری متکی برخط ومشی (پالیسی) معیاری و رهنمود مشخص در جهت ادای تعهدات ملی و بین المللی}

مِرام (Overall Goal)

هدف پالیسی صحت محیطی شامل حفاظت از صحت افراد در مقابل خطرات اولیه محیطی ، تنقیص درجه مریضی از سبب این فکتور ها و تقویت ظرفیت دولت افغانستان جهت بهبود کیفیت زندگی اتباع خویش میباشد.

{مِرام کلی پالیسی ملی صحت محیطی عبارت از: مواظبت از صحت افراد در برابر خطرات و عواقب ناگوار فکتورهای محیطی، کاهش میزان مصابیت به امراض ناشی از آن، و تقویت و ارتقاء ظرفیت حکومت افغانستان در جهت بهبود کیفیت زندگی اتباع کشور میباشد}

اهداف (Objectives)

تقویت صحت و رفاه جامعه افغانی از طریق:

- افزایش نقش کلیدی اداره صحت محیطی در تصمیمگیری و تطبیق پروگرامهای حفاظت از محیط و برنامه های انکشافی
- هماهنگی و همکاری میان صحت محیطی و سکتور های مربوطه و مسئول
- تقویت ظرفیت ملی از طریق انکشاف منابع بشری در چوکات صحت محیطی
- یک ظرفیت بهبود یافته تخنیکي (ایجاد اداره باظرفیت و بهبود یافته تخنیکي) برای مراقبت و ارزیابی خطرات محیطی صحتی (نوت: جمله کاملاً قابل فهم نیست؟؟)
- تقویت نیروی کار (قوای بشری) خدمات صحت محیطی بوسیله افزایش پروگرام های تحقیقاتی و انکشافی، ارتقاء برنامه های انکشافی و آموزشی و پلانگذاری برای آینده .
- بلند بردن آگاهی عامه در رابطه با مسایل صحت و محیط در سطح یالیسی، تطبیقی و سطح عامه و انکشاف فرصت های آموزشی در مورد محیط و ارتباط خطرات صحتی در افغانستان. (کمی مبهم ترجمه شده، که نیاز به اصلاح دارد)
- شناسائی مسیر و انکشاف ابزار لازمه برای انکشاف استراتیژی های صحت محیطی و سکتور سرمایه گذاری محلی در بخش صحت محیطی .

اولویت های پالیسی:

ساحات اولویت داده شده موجوده صحت محیطی افغانستان در استراتیژی انکشاف ملی افغانستان و ستراتیژی سکتور تغذی و صحت قرار ذیل است:

1. کیفیت آب و موجودیت ان
2. بهداشت
3. کیفیت هوا (داخلی و بیرونی)
4. اداره مواد فاضله بشمول مواد اضافی مراقبت صحتی و مواد فاضله خطرناک
5. مصونیت غذایی (استفاده با حفظ الصحه)
6. مسکن مناسب
7. خطر تصادم (بشمول مصونیت سرک ها ، محلات نا مصئون عامه)
8. کنترول ناقل
9. مواد مضره (سگرت، آرد غنی نشده ، نمک بدون آیودین)

نوت: گرچه این 9 ساحة اولويت صحت محيطي در ستراتيجيهاي اساسي GOA و وزارت صحت عامه شناسائي شده است، ولي مطابق ظرفيت فعلي وزارت صحت عامه و وزارت هاي همكار و ديپارتمنت هاي شان ، لست هاي خود شانرا ترجيح ميدهند تا رشد تدريجي ظرفيت و منابع را فراهم ساخته و بدينترتيب تمام ساحات را تحت پوشش قرار دهند.

4. ابزار پاليسي

با افزايش شرايط شناسائي شده و موانعي كه بالای دولت افغانستان تحميل شده ، يك تعداد ساحات كليدي استراتيژي براي حمايت در جهت نيل به مرام و اهداف پاليسي مشخص گرديده است كه قرار ذيل اند:

1. شناسائي خطرات و ارزيابي اضرار
  2. اقدامات صحت محيطي
  3. نقش ايجاد پاليسي و نظارت
  4. قانون و تنفيذ قانون
  5. بلندبردن سطح آگاهي عامه و اشتراك جامعه
  6. انكشاف منابع بشري
  7. تقويت اساسي
  8. سيستم هاي معلومات صحت محيطي
- هر يك از اين شيوه هاي كليدي ستراتيجيك در روش بين السكتوری هم در تعريف ، تطبيق ، مراقبت و ارزيابي و هم در چوكات كاري مدغم شده وزارت صحت عامه كه شامل حمايت و انسجام پاليسي، استراتيژي ، سيستم ها و پروسه هاي موجوده براي جريان اوليه صحت و حمايت از خدمات استفاده ميگردد. (كمي ضعيف ترجمه شده است كه نياز به مراجعه به نسخه انگريزي آن دارد).

شناسائي اضرار و ارزيابي خطرات

- طرح ميكانيزم مشترك براي شناسائي و ارزيابي اضرار صحت معين شده محيطي بصورت دوامدار
- طرح مطالعات اپيديمولوژيك امراض مربوطه محيطي
- انكشاف مراقبت مناسب از كيفيت محيطي و ارزيابي معروضيت انساني
- طرح پلانگذاري وقايوي ، اولويت بندي ، مديريت و تصميم گيري در چوكات محيطي به اساس ارزيابي اضرار محيطي
- طرح ميكانيزم جهت اجراء ارزيابي اثرات صحت محيطي تمام پروژه هاي انكشافي

اقدامات صحت محيطي:

- انكشاف اقدامات مناسب صحت محيطي به گونه مشترك جهت وقايه ، تنقيص و كنترول فكتورهاي محيطي كه سبب تاثيرات ناگوار صحت ميگردد و همچنان در بعضي ساحات لزوماً اين فعاليت ها بصورت درست ارتقاء يابد تا سبب افزايش وضع صحت و بهزيستي افراد گردد.
- جهت تمرکز بالای اقدامات صحت محيطي مربوط به تهيه آب و حفظ الصحه ؛ فعاليت هاي بهداشتي ، اداره مواد فاضله مایع و جامد ، مصونيت غذائي و حفظ الصحه ، كنترول ناقل، آلودگي هوا ، مسكن مصون و محل كاري صحت ، كنترول مواد فاضله طبي و برطرف نمودن آنها ، مصونيت شاهراه ها ، ارزيابي تاثيرات صحت محيطي ، سرويلانس و مديريت و تعليمات عامه در مورد صحت محيطي و غيره .. .

نقش پاليسي سازي و هماهنگ کننده وزارت صحت عامه

- برای ایفای نقش نظارتی مسئولیت ها باید بالای ایجاد ، تطبیق ، ترویج ، تفسیر ، هماهنگی و نظارت از تمام پالیسی ، استراتژی، قانون و قواعد ملی صحت محیطی معطوف گردد.
- مطمئن شدن از منسجم بودن قابلیت تطبیق استراتژی های مشخص محیطی مطابق به اولویت های موجوده صحتی و استراتژی های حمایتی آن و ارائه مشوره های تخنیکی به استراتژی های متذکره جهت شامل ساختن اقدامات صحت محیطی بصورت مناسب.
- همکاری با سازمان های منطقوی و بین المللی
- فراهم نمودن معلومات و رهنمائی در مورد مسایل صحت محیطی با تمام مراجع ذیربط
- فراهم نمودن مشوره برای همکاری و هماهنگی بین السکتوری .
- هماهنگی و همکاری نزدیک با سایر مراجع ذیربطی که اقدامات صحت محیطی را فراهم میسازند.
- رهبری در تهیه پلان های احتمالی جهت ارایه پاسخ به حالات اضطراری صحت محیطی
- همکاری با سکتور های مربوطه جهت حصول اطمینان از رعایت قانون و معیارات (Standards) مربوطه.

قانون و قواعد ملی صحت محیطی

- ایجاد و تصویب قانون مناسب صحت محیطی
- تهیه ستندرد های صحت محیطی، در نظر داشتن فرهنگ ملی و اقتصاد.
- ایجاد سیستم مراقبتی جامع و مطابق به زمان برای تظاهرات یا معروضیت های مشخص محیطی و تأثیرات ان
- طرح اقدامات کنترولی در سکتور های خصوصی و عامه به اساس ارزیابی ضیانات

افزایش آگاهی و اشتراک جامعه

- افزایش اشتراک مردم در مراحل ابتدائی شناسائی مشکلات ، پلانگذاری صحت محیطی ، تعیین اولویت ها و تطبیق پروگرام.
- انکشاف کمپاین های تعلیماتی صحتی و حفظ الصحوی
- بلند بردن آگاهی عامه جهت تشویق و جلب همکاری شان برای پروگرام ها و اقدامات صحت محیطی به سطح ملی
- شامل ساختن سازمانی های اجتماعی در کار انکشافی برای فعالیت های متکی به خود.
- تضمین یا سپانسر نمودن نمایشات در مورد صحت محیطی
- تهیه بسته معلومات صحت محیطی برای تعلیمات عامه و معلومات : بطور مثال در محل کار ، مکاتب ، خانه ها و غیره .

انکشاف منابع بشری:

- تقویت انکشاف ملی منابع بشری در بخش صحت محیطی از طریق ایجاد پروگرام های تعلیمی و آموزشی در سطح کشور تا در سطوح مرکزی و ولایتی تطبیق شده بتواند.
- در مطابقت با ستراتیژی ملی منابع بشری و پلان ملی منابع بشری ، انکشاف دادن کادر ها و تیم های مسلکی صحت محیطی در سطح ولایتی تا اقدامات صحت محیطی را در سراسر کشور تطبیق و اداره نمایند.
- ایجاد سیستم آموزشی انگلیسی بصورت داخل خدمت برای افراد مسلکی صحت محیطی ، مانند کورس های کوتاه مدت و دراز مدت.

تقویت اساسی

- تقویت مقامات ملی و انستتیوت ها جهت تطبیق پروگرام ها در کشور و مراقبت و مدیریت خطرات صحت محیطی
- تقویت انستتیوت های ولایتی جهت تسهیل بخشیدن پلان های ستراتیژیک بین السکتوری و نظارت ، در چوکات نقش نظارتی وزارت صحت عامه ، و تطبیق تمام اقدامات صحت محیطی

- انکشاف پلان کاری در تحت روش پلانگذاری جامع وزارت صحت عامه برای صحت محیطی از طریق همکاری و هماهنگی بین السکتوری
- تقویت میکانیزم های بین السکتوری (بطور مثال کمیته ها) تا خطرات صحتی مربوط به کثافات محیطی را ارزیابی و مراقبت نمایند.
- مروری از ساختار های اداری ، مدیریتی و میکانیزم های هماهنگ جهت تقویت صحت محیطی در وزارت صحت عامه.

سیستم های معلوماتی صحت محیطی:

- انکشاف سیستم معلوماتی و مراقبتی یکسان ملی در مورد صحت محیطی در مطابقت به ستراتیژی، سیستم ها و پروسه های ملی مراقبت و ارزیابی .
- افزایش ظرفیت های ملی برای طی مراحل نمودن سیستماتیک و استفاده از معلومات صحت محیطی
- انکشاف منابع بشری در اداره معلوماتی صحت محیطی
- تقویت همکاری میان مراجع مختلفه ذیربط جهت انکشاف یک سیستم جامع معلوماتی صحت محیطی از طریق شریک نمودن و ربط دادن ارقام مربوطه تا پروفایل مشخص صحت محیطی کشور را انکشاف داده که اولویت ها را برای اقدامات بعدی معین سازد.

5. ساحات اولیه اقداماتی صحت محیطی:

اضرار صحتی که نفوس عمومی به ان مواجه اند متعدد است و چالش عمده را برای دولت در تحت منابع که جهت تطبیق ان در کوتاه مدت دارد، میباشد. پالیسی های رهنمای کننده وزارت صحت عامه – ستراتیژی ملی انکشافی افغانستان و ستراتیژی ملی صحت و تغذی تعدادی از ساحات اولیه را برای اقدامات شناسائی میکند.

حالت عمومی صحتی مردم افغان بصورت قابل ملاحظه نامناسب باقی میماند و این حالت از باعث فقدان – شاخص های صحتی، حشرات ناقل ، عدم تهیه اب کافی ، بهداشت و روش های ضعیف حفظ الصحوی ، مسایل امنیتی، عدم موجودیت پالیسی عامه در رابطه به مواد مضره (سگرت، آرد غنی ناشده ، نمک بدون آبیودین) محلات نا مصون عامه، عدم کنترل از برطرف نمودن مواد فاضله ، آلودگی هوا و سروصدا ها ، روش های نا مصون استفاده هوا ، دیزاین نادرست خانه ها، عدم مصونیت غذایی ، سوء استفاده از مواد و HIV شدت میباشد.

با دانستن این شاخص های صحتی ، وزارت صحت عامه و GOA هم ظرفیت محدود فعلی این وزارت و وزارت خانه های همکار را جهت اداره تمام شاخص ها در این زمان میدانند. برای اهداف ستراتیژیک پیشنهاد شده تا بالای شاخص های مرتبط که مستقیماً به بهبود فوری صحت و رفاه گروپ های اولیه –مادران و اطفال – کمک میکند همراه با سایر ساحات محدود که برای اثرات عمده و مثبت صحتی برای تمام جامعه دارد توجه صورت گیرد. پنج ساحه برای اقدامات شناسائی شده است ، گرچه با افزایش ظرفیت و منابع دولت اولویت های دیگر هم بصورت مرحله وار مورد توجه قرار خواهد گرفت....

کیفیت و موجودیت آب:

- همکاری در شناسائی نیازمندی های اولیه و پلانگذاری اقدامات با وزارت خانه ها و دیپارتمنت های مربوطه
- ایجاد قانون برای ارتقاء آب آشامیدنی مصون در افغانستان (بطور مثال. عمل برای آب آشامیدنی مصون)
- تهیه ستندرد های کیفیت آب آشامیدنی
- افزایش پوشش اکمالات آب و تسهیلات تصفیه آب
- ایجاد سیستم مراقبتی و سرویلانس کیفیت آب بشمول لابراتوار ها برای ارزیابی کیفیت آب آشامیدنی
- ارتقاء تکنالوژی های کم مصرف تصفیه اب در سطح جامعه و خانواده

بهداشتی:

- ارتقاء بهداشت در سیستم مراقبت صحتی اولیه
- انکشاف سیستم مراقبتی از خدمات بهداشتی و استفاده بیشتر از معلومات جهت پلانگذاری و مدیریت
- ایجاد ستندرد های بهداشتی
- انکشاف روش های جامع ارتقاء حفظ الصحه برای بهره بردن از مفیدیت خدمات بهداشتی

کیفیت هوا:

- ایجاد قانون، قواعد و رهنمود های عملی جهت کم نمودن وسعت آلودگی هوا داخلی
- ایجاد ستندرد های مبنی به صحت برای کیفیت هوای داخلی و وسعت ان
- ارتقاء اقدامات تغیر سلوک
- افزایش آگاهی در مورد هوای پاک در بین تمام نفوس
- ارتقاء تکنالوژی های تولیدی پاک
- اجرای مطالعات اپیدیمولوژیک که معروضیت به آلودگی هوا و صحت بشر را ارتباط دهد.

اداره مواد فاضله جامد بشمول مواد فاضله و خطرناک ناشی از مراقبت صحتی:

- تهیه رهنمود های ملی برای اداره مواد فاضله جامد و خطرناک
- ارتقاء اشتراک جامعه در اداره مواد فاضله جامد شهرداری بطور مثال: استفاده مجدد؛ کم نمود و در دوران مجدد انداختن.
- انکشاف ابزار برای ارزیابی خطرات و اضرار صحتی ناشی از مواد فاضله خطرناک
- انکشاف رهنمود ها برای مدیریت درست از اداره مواد فاضله مراقبت های صحتی
- انکشاف بسته آموزشی برای کارکنان مراقبت صحتی در مورد اداره درست مواد فاضله مراقبت های صحتی .
- تهیه رهنمود در مورد جنبه صحتی اداره مواد فاضله خطر ناک
- افزایش آگاهی برای اداره درست مواد فاضله جامد.

مصونیت غذایی:

- ایجاد قوانین ، قواعد و رهنمود های مناسب در مورد مصونیت غذایی در هماهنگی با سایر مراجع ذیربط
- انکشاف سیستم سرویلانس امراض برای بیماری های ناشی از غذا
- تهیه بسته آموزشی برای استفاده از غذا ، پروسیجرها و روش های مصون استفاده از غذا
- افزایش آگاهی مردم عام در مسایل مصونیت غذایی در سراسر کشور.

ضمیمه 1: اسناد کمکی و رهنمائی کننده.

اسناد ذیل در تهیه این اوراق مورد استفاده قرار گرفته اند:

- 1- ستراتیژی انکشافی ملی افغانستان (ANDS) ، ستراتیژی ملی صحت و تغذی (HNSS) 08/2007-13/2012, جمهوری اسلامی افغانستان.
- 2- ستراتیژی جهانی سازمان صحتی جهان برای صحت و محیط- سازمان صحتی جهان . جنیوا 1993
- 3- ستراتیژی حوزوی برای صحت و محیط ، سازمان صحتی جهان ، دفتر حوزوی برای مدیترانه شرقی (EMR) 1993
- 4- پلان اجرائی برای صحت و محیط در حوزه مدیترانه شرقی سازمان صحتی جهان 1993، دفتر حوزوی برای مدیترانه شرقی (EMR) 1993
- 5- صحت ، محیط و انکشاف: روش های جهت تهیه مسوده ستراتیژی ها به سطح کشور برای رفاه بشر در تحت اجندای 21 سازمان صحتی جهان ، جنیوا
- 6- ستراتیژی همکاری کشوری برای سازمان صحتی جهان در افغانستان 2006-2009
- 7- ستراتیژی صحت محیطی ، ، دیپارتمنت صحت محیطی، وزارت صحت ، دولت جمهوری دیموکراتیک Timor Leste 2005,
- 8- پالیسی ملی صحت محیطی زمبابوی
- 9- پالیسی ملی محیطی ، پاکستان
- 10- پالیسی ملی صحت محیطی زامبیا
- 11- ورق بحث در مورد پالیسی: کنترول و اداره آلودگی هوا در افغانستان ، اداره ملی حفاظت محیط (NEPA) 2005